

DİN KÜLTÜRÜ VE
AHLAK BİLGİSİ

8. SINIF

Drift serisi

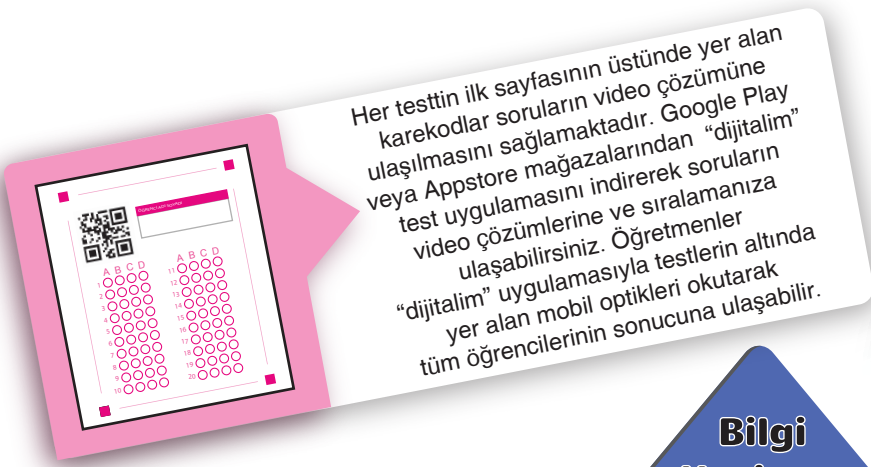
MANTIK / MÜHAKEME
SÖZEL YETENEK
AKIL YÜRÜTME

Özer YÖĞEL
Muhammed ÇAKIR

video
CD-ROM

SÖZ-ÜRETİM
YAYINLARI



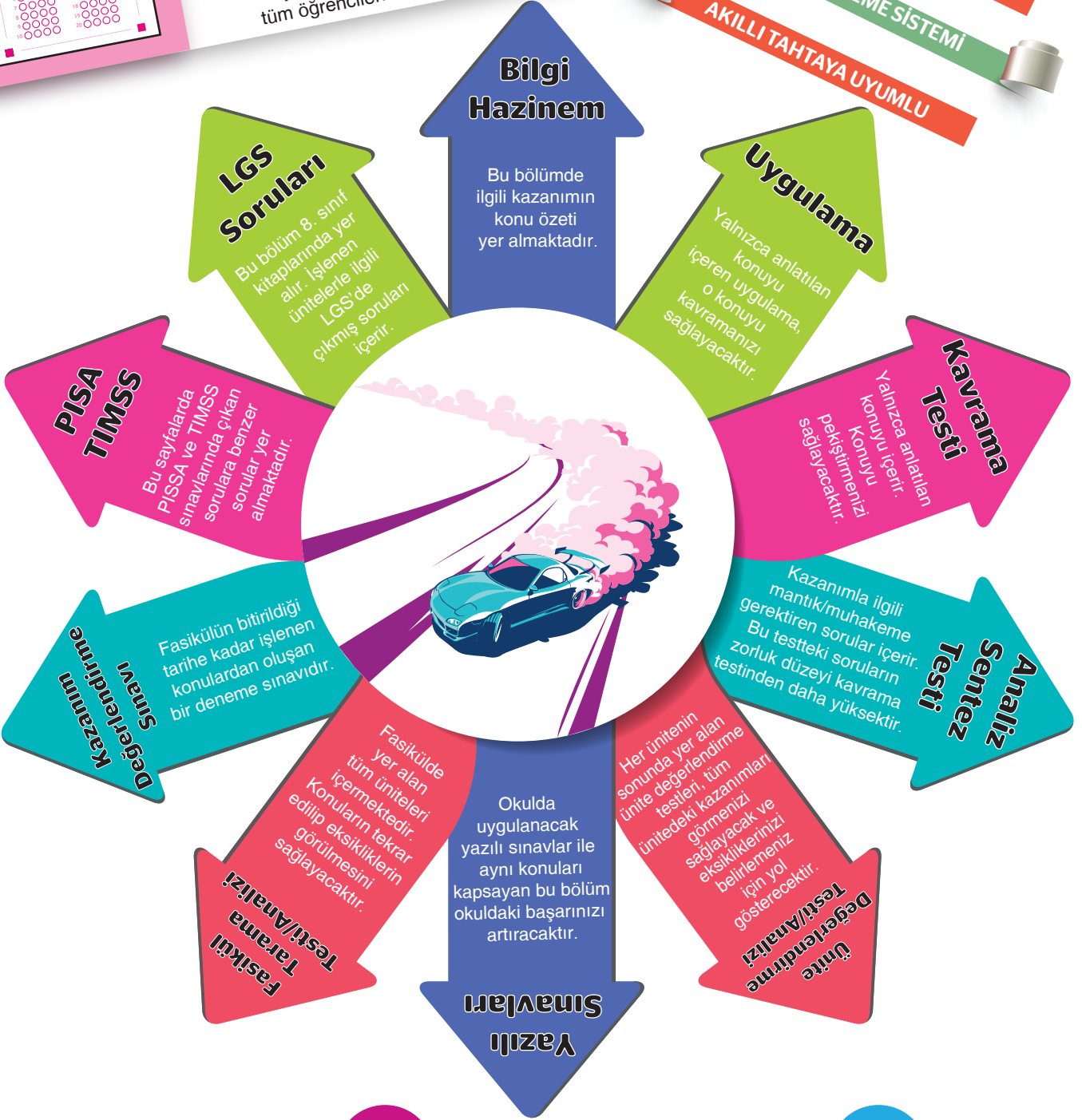


Her testin ilk sayfasının üstünde yer alan karekodlar soruların video çözümüne ulaşılmasını sağlamaktadır. Google Play veya Appstore mağazalarından "dijitalim" test uygulamasını indirerek soruların video çözümlerine ve sıralamanıza ulaşabilirsiniz. Öğretmenler "dijitalim" uygulamasıyla testlerin altında yer alan mobil optikleri okutarak tüm öğrencilerinin sonucuna ulaşabilir.

YENİ MÜFREDATA UYGUN

TAM HÜCRELEME SİSTEMİ

AKILLI TAHTAYA UYUMLU



3
BİLGİ HAZİNE
SAYISI

17
UYGULAMA
SAYISI

146
SORU
SAYISI

2
YAZILI SINAV
SAYISI

Copyright ©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun,
bu kitabın tamamının ya da bir kısmının,
kitabı yayımlayan yayınevinin önceden
izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi
ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması,
yayımlanması ve depolanması yasaktır.

100719 – B2

ISBN: 978-605-7585-09-7



Genel Yayın Yönetmeni
Selim AKGÜL



Yazarlar
Onur YİĞİT / Muhammed ÇAKIR



Editör
Semra AKGÜL



Dizgi
Son Viraj Dizgi Birimi



Basım Yeri

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Son Viraj Yayınları olarak hedefi yüksek olan öğrencilere rehber olmak ve onların başarı seviyesini yükseltmek için yola çıktık. Değişen sınav sistemiyle birlikte ortaya çıkan yeni nesil sorularla kitaplarımızı oluşturarak sizleri bu sınavlara en iyi şekilde hazırlamayı istiyoruz.

Kitaplarımızı hazırlarken Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan öğretim programlarındaki kazanımları esas alıyoruz. Soruları bu kazanımlar çerçevesinde hazırlıyor, tüm kazanımlara kitaplarımızda yer veriyoruz. Bunu yaparken kazanım dışına asla çıkmıyoruz. Testleri mantık, muhakeme, analiz, sentez gerektiren sorularla oluşturuyoruz. Yeni nesil olarak adlandırılan bu tip sorularla öğrencilerimizin analitik düşünerek bilgilerini günlük hayata aktarabilmelerini amaçlıyoruz.

Bloom taksonomisine uygun olarak “tam öğrenme” modeliyle hazırladığımız özet konu anlatım, uygulama, kavrama, analiz-sentez, ünite değerlendirme testi ve analiziyle oluşturduğumuz “Drift Serisi” öğrencilerimizi bilgi düzeyinden sentez düzeyine çıkarıyor. Kolaydan zora şeklinde hazırlanan bu testler sayesinde başarı basamaklarını kolaylıkla aşacağınızı düşünüyoruz.

Ünite değerlendirme testleri şeklinde hazırladığımız “OFF-ROAD Serisi” ile son tekrarı da yaparak öğrencilerimizi hedeflerine bir adım daha yaklaştırıyoruz. Deneme sınavlarıyla da sizleri sınav seviyesinden daha üst seviyelere taşıyarak sınavlarda karşılaşacağınız hiçbir soru karşısında zorlanmadan başarılı sonuçlar elde edeceğinizi düşünüyoruz.

Son Viraj Yayınları ile çıktığınız bu yolculukta hedefinize ulaşmanızı diliyor, size bu yolda rehberlik yapmaktan onur duyuyoruz.

Selim AKGÜL

Genel Yayın Yönetmeni

İçindekiler

1. ÜNİTE

KADER İNANCI

Kader ve Kaza İnanç	7
İnsanın İradesi ve Kader	7
Kaderle İlgili Kavramlar	13
Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Musa (a.s.)	13
Bir Ayet Tanıyorum: Ayet el- Kürsi ve Anlamı	13
1. Ünite Değerlendirme Testi	19
1. Ünite Değerlendirme Testi Analizi	25
I. Dönem I. Yazılı	27

2. ÜNİTE

ZEKÂT VE SADAKA

İslamın Paylaşma ve Yardımlaşmaya Verdiği Önem	31
Zekât ve Sadaka İbadeti	31
Zekât ve Sadakanın Bireysel ve Toplumsal Faydaları	31
Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Şuayb (a.s.)	31
Bir Sure Tanıyorum: Maûn Suresi ve Anlamı	31
2. Ünite Değerlendirme Testi	39
2. Ünite Değerlendirme Testi Analizi	43
I. Dönem II. Yazılı	45
1. Fasikül Tarama Testi	47
1. Fasikül Tarama Testi Analizi	51
1. Deneme	53
Çıkmış Sorular	57
Cevap Anahtarı	63

1. ÜNİTE

Kader İnanç

Kader ve Kaza İnanç

İnsanın İradesi ve Kader

Kaderle İlgili Kavramlar

Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Musa (a.s.)

Bir Ayet Tanıyorum: Ayet el- Kürsi ve Anlamı

Ünite Değerlendirme Testi

Ünite Değerlendirme Testi Analizi

KAZANIMLAR

Kazanım 1: Kader ve kaza inancını ayet ve hadislerle açıklar.

Kazanım 2: İnsanın ilmi, iradesi, sorumluluğu ile kader arasında ilişki kurar.

Kazanım 3: Kaza ve kader ile ilgili kavramları analiz eder.

Kazanım 4: Toplumda kader ve kaza ile ilgili yaygın olan yanlış anlayışları sorgular.

Kazanım 5: Hz. Musa'nın (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır.

Kazanım 6: Ayet el-Kürsi'yi okur, anlamını söyler.

Bilgi Hazinem

Kader ve Kaza İnanç

- Kâinattaki varlıklar incelendiğinde her şeyin belirli bir sistem içinde hareket ettiği görülür. Allah evrende bulunan her şeyi bir ölçüyle yaratmıştır. Bu ölçülü yaratılış varlıkların uyumlu bir sistem oluşturmasını sağlamıştır. Bu anlamda Allah'ın yarattığı hiçbir şeyde dengesizlik görülmez.
- Allah'ın her şeyi belli bir ölçü, düzen ve uyum içinde programlamasına **kader** denir. Allah'ın programladığı şeylerin yeri ve zamanı gelince gerçekleşmesine ise **kaza** denir. Allah evrende yarattığı bu düzeni birtakım yasalarla sağlamıştır. Allah'ın kâinatı idare ederken koyduğu bu yasalara **sünnetullah ve âdetullah** denir. Evrendeki yasalar; fiziksel yasalar, biyolojik yasalar ve toplumsal yasalar olmak üzere üç kısımdır.
- Fiziksel yasalar; madde ve enerjinin oluşumu ve maddeler arası ilişkilerle ilgili yasalardır. Güneş'in, Ay'ın ve Dünya'nın hareketleri, mevsimlerin oluşumu, yağmurun yağıışı, suyun kaldırma kuvveti gibi olaylar fiziksel yasalarla ilgilidir.
- Biyolojik yasalar; canlıların yapısı, beslenmesi ve korunması ile ilgili yasalardır. Bu anlamda her canlı türünün kendi yaşadığı ortama uygun özelliklerde yaratılması, her canlı türünün farklı üreme şekilleriyle dünyaya gelişi biyolojik yasalara örnektir.
- Toplumsal yasalar; toplumsal olaylar arasında var olan neden-sonuç ilişkisini gösteren yasalardır. Haksızlık ve hukuksuzluk olan toplumlarda huzur ortamının olmaması bu yasaya örnek olarak gösterilebilir.

İnsanın İradesi ve Kader

- Akıl doğru ile yanlış ayırt edebilme kabiliyetidir. İrade ise insanın en az iki seçenektan birini tercih etme gücüdür. İnsanda var olan sınırlı iradeye **cüzi irade** denir. Akıllı ve iradeli bir varlık olarak yaratılan insan, düşünce, söz ve davranışlarında özgür bir varlıktır. Bu anlamda insan ahlakını, davranışlarını ve sözlerini kendi belirleyebilir.
- Allah'ın sonsuz ve sınırsız iradesine ise **küllü irade** denir. Küllü irade alanına insan müdahale edemez. İnsanın anne ve babası, doğum ve ölüm tarihi, ırkı ve cinsiyeti gibi özellikleri Allah tarafından belirlenir. Ancak Allah insanın fiillerine ve seçimlerine müdahale etmez.
- İnsan başıboş yaratılmamıştır. Bu sebeple de Allah insana peygamberler ve ilahi kitaplar yollayarak nelerin iyi ya da kötü olduğunu göstermiştir. Ancak iyi ya da kötüyü seçme tercihini insana bırakmıştır. Bu anlamda akıllı ve özgür irade sahibi insan yaptığı ve söylediği her şeyden sorumludur. İnsan kader karşısında çaresiz değildir. İnsana düşen iyi olanı seçme yönünde gayret göstermek ve sebeplere sarılmaktır. Dünyada yaşadığı olayları alın yazısı, talihsizlik gibi sözlerle kadere yüklemesi doğru değildir.
- İrade, Yüce Allah'ın iradesi 'külli irade' ve insanın iradesi 'cüzi irade' olarak iki şekildedir. Yüce Allah'ın iradesi her şeyi kuşatmış, sonsuz ve sınırsız iken, insanın iradesi sınırlıdır.



**DÜŞÜN,
KARAR VER**

A. Aşağıda verilen ifadelerin doğru olanlarının başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

1. Evrendeki her şeyi yaratan bir yaratıcı vardır.
2. Allah evrendeki her şeyi başıboş bir şekilde yaratmıştır.
3. Bütün canlıların bir yaratılış amacı vardır.
4. Allah bütün canlıların kaderini takdir edip bilmektedir.
5. Kaderimizde olan şeylerin bir kısmını biz irademizle belirleriz, bazıları da bizim irademiz ve sorumluluğumuz dışındadır.
6. İnsan özgür bir varlık değildir. Eylemlerini kendi iradesiyle gerçekleştiremez.



B. Numaralanmış cümlelerde boş bırakılan yerlere aşağıdaki kelimelerden uygun olanını yazınız.

Kader

aklı

cüzi
irade

sorumlu

ahirette

kaza

1. İnsan, gücünün yetmediği, seçim yapabilme yetkisi olmayan konulardan değildir.
2. İnsan, Allah'ın kendisine verdiği akıl ve iradenin bilincinde olmalı, yaptıklarının hesabını mutlaka vereceğini aklından çıkarmamalıdır.
3. olmuş ve olacak her şeyin Allah tarafından bilinip takdir edilmesine denir.
4. İnsan sayesinde düşünür, karar verir, iyiyi kötüden ayırt eder.
5. İnsanın sınırlı iradesine denir.
6. Yüce Allah'ın, ezelde takdir ettiği şeylerin zamanı gelince bu takdire uygun olarak gerçekleşmesine denir.



C. Aşağıdaki cetvelde harflerin altında onların alfabedeki sırası verilmiştir. Aşağıdaki sayıların altına bunların alfabedeki sırasına karşılığı olan harfler doğru bir şekilde yazıldığında konuyla ilgili güzel bir cümle çıkacaktır. Bu cümleyi bulup aşağıdaki boş bırakılan yere yazınız.

A	B	C	Ç	D	E	F	G	Ğ	H	I	İ	J	K	L	M	N	O	Ö	P	R	S	Ş	T	U	Ü	V	Y	Z
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29

14	1	5	6	21	6

12	16	1	17

6	5	6	17

14	6	5	6	21	5	6	17

14	25	21	24	25	15	25	21

Cümle:

İPUCU

» Yüce Allah kâinatta bulunan her şeyi belli bir düzen, plan ve ölçüye göre yaratmıştır. Bu ölçü varlıkların tutarlı ve uyumlu bir sistem oluşturmalarını sağlamaktadır.

» Yüce Allah, insanları yaratmadan önce yeryüzünü onların yaşamalarına uygun bir şekilde hazırlamıştır. Dünyadaki hayat Allah'ın yarattığı düzen ve denge sayesinde sürmektedir.

1. Dış görünümüyle mükemmel bir yaratılışa sahip olan insanın içinde de apayrı olaylar gerçekleşir, kendisinin hiç farkında olmadığı binlerce mucize peş peşe meydana gelir. Beyinden akciğerlere, mideden böbreklere kadar her organ bu kusursuz işleyişe sahiptir. Organlarda ve vücut içi sistemlerin işleyişinde görülen tüm olaylar şaşırtıcı bir düzen ve ahenk içinde oluşur. Vücudumuz içinde her an yaşanan bu düzen, ahenk ve inceliği anlatmak için belki yüzlerce örnek verilebilir. Ama insan bedenindeki sayısız örnek içinden birkaç tanesini seçip anlatmak bile, insanı kusursuzca var eden Allah'ın varlığını, büyüklüğünü, gücünü, ilmini ve sanatını gereği gibi takdir edebilmemize yardımcı olacaktır.

Bu metinde anlatılanlar daha çok aşağıdaki ayetlerden hangisiyle ilişkilidir?

- A) “Güneş de yörüngesinde akıp gitmektedir. Bu, üstün ve bilen Allah'ın kanunudur.”
(Yâsin suresi, 38. ayet)
- B) “O Rabb ki seni yarattı. Sana düzgün ve ölçülü bir biçim verdi.”
(İnfitâr suresi, 7. ayet)
- C) “O, hanginizin daha güzel iş yapacağını denemek için ölümü ve hayatı yarattı.”
(Mülk suresi, 2. ayet)
- D) “İçinden taze et (balık) yemeniz ve takacağınız bir süs (eşyası) çıkarmanız için denizi emrinize veren O'dur...”
(Nahl suresi, 14. ayet)

2. Yerde duran eşyalar belirsiz bir şekilde uçsaydı, her sabah kalktığımızda yattığımız yerden farklı bir mekânda uyansaydık, odada duran su bir anda kaynamaya, eşyalarımız bir anda yok olmaya başlasaydı, kısacası hiçbir düzenin olmadığı bir evrende yaşasaydık bir günümüz nasıl geçerdi?

Bu parça Yüce Allah'ın evrene koymuş olduğu hangi yasayla ilişkilidir?

- A) Toplumsal yasalar
B) Biyolojik yasalar
C) Fiziksel yasalar
D) Sosyolojik yasalar

3. Allah (c.c), insanı akıllı bir varlık olarak yaratmış ve ona irade vermiştir. Bu sebeple insan yaptıklarından sorumludur.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi verilen metinle doğrudan ilişkili değildir?

- A) “Kim iyi bir iş yaparsa kendi lehinedir. Kim de kötülük yaparsa kendi aleyhinedir...”
(Fussilet suresi, 46. ayet)
- B) “Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik. İster şükredici olsun, ister nankör.”
(İnsan suresi, 3. ayet)
- C) “...Yapmakta olduğunuz şeylerden mutlaka soruya çekileceksiniz.”
(Nahl suresi, 93. ayet)
- D) “...Şüphesiz Allah dilediği hükmü verir.”
(Maide suresi, 1. ayet)

4. Evrenin görebildiğimiz kısmında 100 milyardan fazla galaksi mevcuttur ve küçük galaksilerde yaklaşık bir milyar, büyük galaksilerde ise bir trilyondan fazla yıldız bulunur. Bu yıldızların pek çoğunun gezegenleri, bu gezegenlerin de uyduları vardır. Tüm bu gök cisimleri çok ince hesaplarla saptanmış yörüngelere sahiptir. Ve milyonlarca yıldır her biri kendi yörüngesinde diğerleriyle kusursuz bir uyum ve düzen içinde akıp gitmektedir. Galaksiler de şaşırtıcı hızlarla planlı ve hesaplı yörüngeler üzerinde hareket ederler. Bu hareketleri esnasında hiçbir gök cismi bir diğeriyle çarpışmaz, yolları kesişmez.

Bu parça aşağıdaki ayetlerden hangisiyle ilişkilendirilemez?

- A) “Özen içinde yollar ve yörüngelerle donatılmış göğe andolsun.”
(Zariyat suresi, 7. ayet)
- B) “Güneş ve Ay bir hesaba göre (hareket etmekte) dir.”
(Rahman suresi, 5. ayet)
- C) “İşte Allah'a teslim olanlar, artık onlar gerçeği ve doğruyu araştırıp bulanlardır.”
(Cin suresi, 14. ayet)
- D) “Güneş de yörüngesinde akıp gitmektedir. Bu, üstün ve bilen Allah'ın kanunudur.”
(Yâsin suresi, 38. ayet)

5. Yüce Allah kuşlara uçabilmek için kanat, balıklara solunum için solungaç vermiştir. Sıcak bölgelerdeki hayvanların deri ve tüy yapısıyla soğuk bölgelerdeki deri ve tüy yapısı aynı değildir. Su bulunabilen yerlerdeki hayvanlar her gün suya ihtiyaç duyarken, suyun nadiren bulunduğu çöllerde yaşayan deve günlerce susuzluğa dayanabilmektedir. Bütün bunlar Yüce Allah'ın tabiata koyduğu yasalar çerçevesinde gerçekleşmektedir. Yine Güneş'in, Ay'ın ve Dünya'nın birbirlerine olan mesafeleri, kendi yörüngelerinde hareket etmeleri, aralarındaki çekim kuvveti Yüce Allah'ın takdir ettiği değişmez evrensel yasaların göstergesidir.

Bu parçada evrensel yasalardan;

- I. toplumsal yasa,
II. biyolojik yasa,
III. fiziksel yasa

hangilerinden söz edilmektedir?

- A) Yalnız II. B) Yalnız III.
C) I ve II. D) II ve III.

6. I. "Onun varlığının delillerinden biri de denizde dağlar gibi yüzen gemilerdir."
(Şûrâ suresi, 32. ayet)
II. "Herhangi bir toplum kendi tutumunu değiştirmedikçe Allah onun konumunu değiştirmez."
(Ra'd suresi, 11. ayet)
III. "Yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım isteriz."
(Fatihâ suresi, 5. ayet)
IV. "Ey İnsanlar! Doğrusu biz, sizi bir erkekle bir dişiden yarattık..."
(Hucurât suresi, 13. ayet)

Bu verilen ayetlerden hangisi herhangi bir evrensel yasayla ilişkilendirilemez?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

İPUÇU

- » Fiziksel yasalar; deney, gözlem ve araştırmalar neticesinde anlaşılabilirler, evrensel niteliği sahip olup değişmezler.
- » Her şeyi bir sebebe bağlayan Yüce Allah; insan, hayvan ve bitkilerin oluşumunu biyolojik yasalara bağlı kılmıştır.

7. "Onlara bir delil de gecedir ki biz ondan gündüzü sıyırıp çekeriz de birden karanlığa gömülürler. Güneş de (bir delildir onlara) akar gider yörüngesinde. İşte bu çok güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın yaratmasıdır..."

(Yasin suresi, 37-40. ayetler)

Aşağıdaki örneklerden hangisi ayetlerdeki vurgulanan evrensel yasayla ilgili değildir?

- A) Gemilerin suda batmadan gidebilmesi
B) Bitkilerin Güneş ışığı ve suyu kullanarak fotosentez yapması
C) Yüksekten atılan bir cismin yere düşmesi
D) Güneş'in, çekim kuvvetiyle gezegenleri bir yörüngede tutması

8. I. Güneş'in doğudan doğup batıdan batması
II. Kuraklık olan bölgelerde şehirlere göçlerin yaşanması
III. İnsanda dolaşım, sindirim, boşaltım gibi sistemlerin olması

Yukarıda numaralanmış örnekler için hangisi söylenemez?

- A) III. örnek biyolojik yasalarla ilgilidir.
B) I. örnekle ilgili evrensel yasa, Allah'ın evrende yarattığı düzenin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur.
C) II. örnekteki yasalar da I ve III. örnekteki yasalar gibi kesin ve tartışılmazdır.
D) III. örnek deney ve gözleme dayanır.

1 - 4. soruları metne göre yanıtlayınız.

Allah'ın kâinatı idare ederken koyduğu yasalar vardır. Bu yasalar Allah'ın yarattıkları hakkındaki kanunları içerir. Kâinatta gerçekleşen her olay, Allah'ın koyduğu kurallara göre hareket eder ve her olayın arasında bir neden sonuç ilişkisi vardır. Örneğin yağmurun yağışı ile ilgili yasanın Allah tarafından belirlenmesi ve belli bir kural çerçevesinde olması bu durumu çok net açıklamaktadır. Yağmur şu şekilde oluşmaktadır: Havadaki nem belirli bir seviyeyi aştığında, su buharı yoğunlaşarak su tanecikleri oluşturur. Bu tanecikler rüzgârla sürüklenerek bir araya gelir ve bulutları meydana getirir. Bulut soğuk bir hava tabakasıyla karşılaşınca buluttaki su yoğunlaşarak su damlacıklarına dönüşür. Bu damlacıklar düşebilir büyüklüğe ulaştıkça yağış olur.

1. Verilen metinde altı çizili bölümde anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal yasalar B) Sünnetullah C) Cüzi irade D) Rızık

2. Verilen metinden hareketle yağmurun yağması ile ilgili yasaların Allah tarafından planlaması hangi kavramla açıklanır?

- A) Kader B) Kaza C) Külli irade D) Cüzi irade

3. Verilen metinde bahsedilen yağmurun yağışı evrendeki yasalardan hangisine örnek olarak gösterilebilir?

- A) Biyolojik yasalar B) Toplumsal yasalar C) Fiziksel yasalar D) Astrolojik yasalar

4. Verilen metinde bahsedilen yağmurun vakti gelince yağması aşağıdakilerden hangisine örnek olarak gösterilebilir?

- A) Kadere B) Kazaya C) Biyolojik yasalara D) Kısmete

5. • “Çardaklı ve çardaksız (üzüm) bahçeleri, ürünleri çeşit çeşit hurmaları, ekinleri, birbirine benzer ve benzemez biçimde zeytin ve narları yaratan O'dur. Her biri meyve verdiği zaman meyvesinden yiyin...”

(En'am suresi, 141.ayet)

- “Güneş'i ışıklı, Ay'ı da parlak kılan, yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için ona (aya) birtakım menziller takdir eden odur. Allah bunları, ancak bir gerçeğe (ve hikmete) binaen yaratmıştır. O, bilen bir kavme âyetlerini açıklamaktadır.”

(Yunus suresi, 5.ayet)

- “Bir millet kendi tutum ve davranışını değiştirmedikçe Allah da onların durumunu değiştirmez”

(Ra'd suresi, 11.ayet)

Verilen ayetler sırasıyla Allah'ın evrene koymuş olduğu yasalardan hangilerine işaret etmektedir?

- A) Fiziksel – biyolojik – toplumsal
B) Toplumsal – fiziksel – biyolojik
C) Biyolojik – toplumsal – fiziksel
D) Biyolojik – fiziksel - toplumsal

İPUCU

» Adalet, hukuk, hak, yardımlaşma, toplumsal gelişim ve değişim vb. gibi kavramlar toplumsal yasalarla ilgili kavramlardır.

6. Öğretmeni Esmâ'dan dersi özetlemesini istemiştir. Esmâ şunları söylemiştir: “İnsanın eylemleri zorunlu eylemler ve seçime dayalı eylemler olmak üzere ikiye ayrılır. Seçime dayalı olanları yapmak veya yapmamak insanın elindedir. İnsan külli iradesi ile bunu ister Allah'da yaratır. O yüzden insan, seçime dayalı fiillerinden sorumlu olur. Ders çalışmak, kitap okumak, ibadet etmek, güzel ahlaklı olmak vb. gibi. İnsan, iradesini kullanarak bu hareketleri yapar ve bunları kendisi için iradi fiil hâline getirir.”

Esmâ dersi özetlerken bir yerde yanlış ifade kullanmıştır.

Buna göre Esmâ'nın yanlışının düzeltilmesi için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?

- A) Zorunlu yerine, serbest demeliydi.
B) Külli iradesi yerine cüzi iradesi demeliydi.
C) İbadet etmek yerine, doğum yerine seçmek demeliydi.
D) İradi fiil yerine, zorunlu eylem demeliydi.

7. Allah'ın yarattığı hiçbir şeyde dengesizlik görülmez. Kâinattaki her şey bir sistem ve düzenle hareket eder. Örneğin mevsimler, ekliptik denilen, Dünya'nın Güneş etrafındaki yörüngesinin düzlemiyle Dünya'nın dönme ekseninin yaptığı açı sonucu ortaya çıkar. Bu anlamda mevsimlerin oluşmasının temel sebebi eksen eğikliği ve Dünya'nın Güneş çevresindeki hareketidir. Kuzey ve güney yarım kürelerde mevsimler birbirinin tersi şeklinde yaşanır. Yani kuzey yarım kürede kış mevsimi olduğunda güney yarım kürede yaz mevsimi yaşanır. Eksen eğikliği olmasaydı, Güneş ışınlarının yere düşme açısı değişmez, sıcaklık değişimleri gerçekleşmez ve böylece mevsimler de oluşmazdı.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi verilen metni destekler niteliktedir?

- A) "(Ey insanlar!) Biz sizi basit bir sudan yaratmadık mı? ..."
(Mürselât suresi, 20. ayet)
- B) "Ey peygamber! Seni tanık, müjdecî, uyarıcı, izniyle Allah'a çağırıcı ve etrafını aydınlatan bir ışık olarak gönderdik."
(Ahzâb suresi, 45-46. ayetler)
- C) "Her toplumun (belirli) bir eceli vardır. Ecelleri geldiğinde onu ne bir an erteleyebilirler ve ne de bir an öne alabilirler."
(A'râf suresi, 34. ayet)
- D) "O, yaratıp şekillendiren, âhenk veren ve düzene koyandır."
(Â'lâ suresi, 2. ayet)

8. Maddenin oluşumu, yapısı ve değişimini konu ediniz. Mevsimlerin oluşumu ve yer çekimi kuvveti örnek olarak gösterilebilir. Evrenseldir. Deney ve gözlem sonucu anlaşılabilir. Kıyamete kadar değişmez.

Verilen metinde bahsedilen yasa aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fiziksel yasalar
B) Biyolojik yasalar
C) Toplumsal yasalar
D) Kimyasal yasalar

İPUCU

» Evrensel yasalar; gözlenebilir durum ve olgular arasındaki ilişkileri açıklar. Matematiksel verilerle açıklanabilir, tekrarlanan deney ve gözlemler sonucu ortaya çıkmıştır.

» İrade; seçme serbestliği, bir şeyi yapıp yapmamaya karar verebilme yeteneğidir. İnsanı diğer canlılardan ayıran özelliklerinden bir de akıllı ve irade sahibi olmasıdır.

9. Bukalemunların renk değiştirdiğini herkes biliyor, fakat bunu nasıl yaptıkları oldukça şaşırtıcı. Kelimenin tam anlamıyla renkten renge giren leopar bukalemun, derisindeki rengârenk tonlar ortaya çıkaran küçük kristaller sayesinde en renkli sürüngenler arasında yer alıyor. İsviçre'deki Cenevre Üniversitesi bilimcilerinin Nature Communications'da yaptığı açıklamaya göre leopar bukalemunun derisinde sadece bir değil iki kat kristalli hücre bulunuyor. Hücreleri gererek veya gevşeterek yansıyan ışığın rengini değiştiren hayvan, hızlı bir şekilde renk değiştirme olanağı elde ediyor. Deri yüzeyine yakın duran iridofor adlı hücre katmanı, sadece yetişkin erkek leopar bukalemunda (Furcifer pardalis) tam anlamıyla gelişmiş durumda bulunuyor. Kristaller, hayvanın gevşeme durumunda olduğu gibi birbirine yakın durduğunda mavi ışığı yansıtıyor. Bukalemun derisindeki sarı pigmentlerle bir araya gelen bu ışık hayvanın yeşil görünmesine yol açıyor. Hücreleri gerip kristalleri birbirinden uzaklaştırmak ise sarı ile kırmızı arasında renkler ortaya çıkarıyor. Bütün bukalemunlarda, sadece ısı olarak hissedilen görünmez dalga boylarına yakın neredeyse kızılötesi ışık başta olmak üzere daha geniş bir ışık tayfını yansıtan daha derinde başka bir iridofor katmanı bulunuyor.

(National Geographic Türkiye)

Verilen metinde bahsedilen bukalemunların renk değiştirme özelliği Allah'ın evrene koyduğu yasalardan hangisinin kapsamında değerlendirilir?

- A) Fiziksel yasalar
B) Biyolojik yasalar
C) Toplumsal yasalar
D) Psikolojik yasalar

Bilgi Hazinem

Kaderle İlgili Kavramlar

➔ Kaderle ilişkilendirilecek kavramların başında ecel ve ömür gelir. Ecel ve ömür külli irade alanındadır. Yani insanın müdahale edemeyeceği alandır.

Ömür, Allah'ın tüm canlılar için belirlemiş olduğu yaşam süresidir.

Ecel, canlıların yaşam süresinin sona ermesidir. Her canlı sonludur, varlığı sonsuz olan sadece Yüce Allah'tır.

➔ İslam dinine göre emek ve rızık arasında sıkı bir ilişki vardır.

Rızık, canlıların geçimi için Allah'ın verdiği her türlü nimettir.

Emek, insanların kendisine ve çevresine faydalı olmak için göstermiş olduğu çabadır. Buna göre insan çalışmalı, çabalmalı ve rızıkını helal yoldan temin etmelidir. Allah yarattığı her canlının rızıkını verir ancak insan bu rızıkı elde etmek için çalışmalı ve gayret etmelidir. İslam dinî çalışmadan kazanmayı uygun görmez.

➔ **Tevekkül**, Allah'a dayanmak, güvenmek ve ona sığınmak demektir. Dinî bir terim olarak ise kişinin bir iş için elinden gelen gayreti gösterdikten sonra sonucunu Allah'a bırakmasıdır. Tevekkül mümin olmanın gereğidir ve İslam'a göre sadece Allah'a tevekkül edilir. Tevekkül pasif bir bekleyiş değildir. İslam'a göre tedbirsiz tevekkül doğru bir anlayış değildir.

➔ Başarı ve başarısızlık, insan için dünyada var olan iki önemli husustur. İnsan bazen çalışıp başarılı olabilir bazen de çalıştığı hâlde başarısız olabilir. Her iki durumunda insan için bir imtihan olduğunu, iyi ya da kötü gibi görünen bazı durumların tam tersi sonuçlar doğurabileceğini aklından çıkarmamalıdır. Doğru olan gerekli çalışmayı yapıp sebeplere sarılmak ve Allah'a dayanmaktır. Sağlık da aynı şekildedir. İnsan Allah'ın verdiği bedeninin emanet olduğunu bilmeli, ona en iyi şekilde bakmalı ve hastalıklardan korunmaya çalışmalıdır. Hasta olduğunda ise bir uzmana başvurmalı, gerekli tedaviyi görmeli ve sonunda da şifayı Allah'tan beklemelidir. Unutulmamalı ki insanın kaderi cüzi irade alanında kendi yaptıklarına bağlıdır. İyi ya da kötü tercihlerinin sonunda yaptıklarının karşılığı her neyse onu görecektir.

Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Musa (a.s.)

➔ Hz. Musa (a.s.), Kur'an'da ismi geçen peygamberlerdendir. Mısır'da, Firavun'un sarayında yetişmiş daha sonra da Allah tarafından peygamber olarak seçilmiştir ve Firavun'un tanrılık iddiasını da geçersiz kılmıştır. Firavun, Hz. Musâ'nın tebliğine inanmamış, onun açıklamalarını yeterli bulmamış ve kendisinden bir mucize göstermesini istemiştir. Hz. Musa, iki mucize göstermiştir. Asasını yere atmış ve o bir anda yılan dönüşmüştür. Yine elini cebinden çıkarınca renginin insanları hayrete düşürecek şekilde bembeyaz hâle gelmesi olmuştur. Bu olaylardan sonra Firavun ve ona inananlar Hz. Musa'nın bir sihirbaz olduğunu düşünmüştür. Hz. Musa kardeşini kendisine bu görevde yardım etmesi için yanında istemiştir. Yüce Allah, onun bu isteğini kabul edip kardeşi Hz. Harun'u ona yardımcı olması için peygamber olarak görevlendirmiştir. Firavun'un sarayında Hz. Musa ile yarışmaya kalkan sihirbazlar, Hz. Musa'nın gösterdiği mucize karşısında kalakaldılar. Sihirbazlar hemen secdeye kapanıp iman ettiler. Firavun ve adamları Hz. Musa'ya bir türlü inanmadılar. İsrailoğullarına işkence etmeye devam ettiler. Hz. Musa ve Hz. Harun, Firavun ve adamlarıyla konuştular. Fakat onlar inkâr etmeye devam ettiler. Allah Teâlâ (c.c.) da sonunda Hz. Musa'ya İsrailoğullarını yanına alarak Mısır'dan çıkmasını emretti. İsrailoğulları yollarına devam ederken Kızıldeniz'e ulaştılar. Firavun ve ordusu onları takip etti ve Hz. Musa yine bir mucize gösterip asasını denize vurdu, orada İsrailoğulları için bir yol açıldı. Onların peşinden Firavun ve ordusu da gitti. Allah'ın (c.c.) yardımıyla, İsrailoğulları denizin ortasından yürüyerek sahile çıktı. Onları takip eden Firavun ve ordusu ise denizde boğuldu. İsrailoğulları ve Hz. Musa güven içerisindediler. Çölde yolculuklarına devam ettiler. Bu sırada Allah onlara türlü nimetler verdi. Fakat İsrailoğulları bir zaman sonra Allah'a ve Hz. Musa'ya isyan etti. İsrailoğulları Hz. Musa'yı dinlemiyordu. Hz. Musa görevini en iyi şekilde yerine getirmişti. Onlara Tevrat'ın ayetlerini okumuş ve öğretmişti. Onlar Tevrat'ı ilk indiği hâliyle koruyamadılar. Hz. Musa'dan sonra İsrailoğulları tam kırk yıl, çölde göçebe olarak dolaşp durdular. Peygamberlerine isyanlarının cezasını çektiler.

Ayete'l-Kürsi ve Anlamı

➔ Ayete'l-Kürsi, Bakara Suresinin 255. ayetidir. Ayete'l-Kürsi bir tek ayetten meydana gelmiştir. Bu ayette, Allah'ın yüce sıfatları ve eşsiz kudretinden söz edilmektedir.

DÜŞÜN,
EŞLEŞTİR

A. Aşağıdaki cümleleri karşılardaki uygun olan kavramla eşleştiriniz.

1.	Bir canlının dünyada doğumundan ölümüne kadar geçen süre	a.	İrade
2.	Bir şeye karar verme gücü	b.	Ömür
3.	Bir insanın karar verme hürriyeti	c.	Ahiret
4.	Yüce Allah'ın sahip olduğu sınırsız irade	d.	Sorumluluk
5.	Allah'ın ezelde takdir ettiği olayların yeri ve zamanı gelince gerçekleşmesi	e.	Özgürlük
6.	Kıyamet ile son bulan, dünya hayatından sonra yaşanılacak olan hayat.	f.	Küllü irade
7.	Kişinin, özgür iradesiyle ortaya koyduğu davranışların sonuçlarını üstlenmesi.	g.	Kaza

DÜŞÜN,
TANIMLA

B. Numaralanmış cümlelerde boş bırakılan yerlere aşağıdaki kelimelerden uygun olanını yazınız.

emek

ecel

pasif

rızk

tevekkül

- Allah'a dayanmak, güvenmektir.
- Canlıların yaşam süresinin sona ermesine denir.
- canlıların geçimi için Allah'ın verdiği her türlü nimettir.
- İnsanın bir amaca ulaşmak için zihinsel ve bedensel olarak çaba sarf etmesine denir.
- Tevekkül bir bekleyiş değildir.

DÜŞÜN,
BUL

C. Aşağıdaki kutucuklardaki yazılan kavramlardan kaderle ilgili olanları maviye boyayınız.

Ömür

Ağaç

Tevekkül

Melek

Ecel

Başarı

Bitkiler

Hastalık

Toprak

Rızık

İPUCU

» Düzen, ölçü, ahenk, plan, program, uyum, ahenk gibi kavramlar gördüğümüzde aklımıza kader kavramı gelmelidir.

» Kaza ise; Allah tarafından takdir edilen olayların, zamanı geldiğinde gerçekleşmesidir. Bir olayın kaza olabilmesi için onun gerçekleşmiş olması gerekmektedir.

1. Gün geçmiyor ki ülkenin herhangi bir yerinden iş kazası haberi gelsin. Özellikle inşaat sektöründe yaşanan asansör kazaları neredeyse duymaya alıştığımız sıradan gündem haberleri arasında yer almaya başladı. Bu durumun mantıklı bir açıklaması olamaz. Kaza diyerek geçiştirilemez. Yetkililer asansör kazalarında işçileri suçlayıp onların yanlış kullanımını sonucu bu kazaların olduğunu söyleyerek, cahilliklerinden dem vuruyorlar ve “kaderleri buymuş” deyip konuyu geçiştiriyorlar. Oysa durum çok farklı. Uzmanlar asansörlerin aşırı yük bindiğinde kendini kilitleyip çalışmayacağını ifade ediyor. Yani sanıldığı gibi aksine yaşanan bu kazalar düpedüz ihmalkârlıktır ve asansörlerin bakımsızlığındandır.

Verilen metinde eleştirilen tutum ve davranış aşağıdakilerden hangisi değildir?

- A) Gerekli tedbirlerin alınmaması
B) Yerine getirilmeyen bireysel ve toplumsal sorumlulukların kadere yüklenmesi
C) Kader karşısında insan iradesinin hiçe sayılması
D) Allah'ın olaylara dilediği gibi hükmetmesi

2. Öğretmen, “Arkadaşlar! Kader konusundaki yanlış anlayışların sebepleri nelerdir?” sorusunu sormuş ve öğrenciler:

Furkan : Bilgisizlik

Yiğit : Tembellik

Levent : Dindarlık

Salih : Yanlış inançlar

cevaplarını vermiştir.

Buna göre öğretmenin sorduğu soruya hangi öğrenci doğru cevap verememiştir?

- A) Furkan
B) Yiğit
C) Levent
D) Salih

3. “Ey iman edenler! Mallarınız da çocuklarınız da sizi Allah'ı anmaktan alıkoymasın. Bunu yapanlar mutlaka hüsrana uğramışlardır. Her birinize ölüm gelip, “Rabbim! Ne olur bana azıcık daha süre tanısan da gönüllü yardımlarda bulunsam ve iyi kişilerden olsam!” diye yalvarmadan önce size verdiğimiz rızıklardan başkaları için de harcayın. Allah, eceli gelince hiç kimsenin ölümünü ertelemesin. Allah yapıp ettiklerinizden tamamen haberdardır.”

(Münâfikûn suresi, 9-11. ayetler)

Verilen ayetlerden ömür ve ecel ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Ölümün varlığına inanan kimse dünya hayatını en iyi şekilde değerlendirmelidir.
B) Öleceğini bilen insan sadece ahiret hayatı için çalışmalıdır.
C) Ölüm, külli irade alanında gerçekleşir, insan öleceği zamanı belirleyemez.
D) Öleceğini bilen insan hayatın gerçek anlamını unutturacak tavır ve davranışlardan kaçınmalıdır.

4. Allah'ın sonsuz, sınırsız ilmini ve iradesini ifade eder. Allah'ın ezeli ilmiyle olmuş ve olacak olan her şeyin niteliğini, yerini, özelliklerini ve zamanını tayin etmesidir. Örneğin bir insanın ne zaman, hangi anne babadan dünyaya geleceği, ırkının ve cinsiyetinin ne olacağı bu alanda belirlenir. İnsanın bu alana asla müdahalesi söz konusu olamaz.

Aşağıda verilen ayetlerden hangisi verilen metinde anlatılanları destekler niteliktedir?

- A) “Ona iki yolu (iyi ve kötüyü) gösterdik.”
(Beled suresi, 10. ayet)
B) “Dinde zorlama yoktur...”
(Bakara suresi, 256. ayet)
C) “Gerçekten insan için kendi çalışmasının karşılığında başka bir şey yoktur.”
(Necm suresi, 39. ayet)
D) “...Şüphesiz Allah istediği hükmü verir.”
(Maide suresi, 1. ayet)